

Odborné stanovisko

podľa § 1 ods. (2) písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Dňa xxxx ste Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej v texte ako „Stredisko“) doručili podnet na vykonanie zisťovania ohľadom diskriminácie na Základnej škole xxxx (ďalej len ako „ZŠ“) a žiadosť o vydanie odborného stanoviska.

Stredisko v zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len ako „antidiskriminačný zákon“). Stredisko v predmetnej veci vydáva nasledovné odborné stanovisko.

Z obsahu podnetu

V podnete uvádzate, že máte dôvodné podozrenie z diskriminačného prístupu zo strany mesta xxxx, ako zriaďovateľa ZŠ (ďalej len ako „zriaďovateľ školy“). K porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania malo podľa Vášho názoru dôjsť v súvislosti s poskytovaním vzdelania na ZŠ. Konanie, ktoré považujete za diskriminačné predstavuje výkon neohlásenej finančnej kontroly.

Dňa xxxx sa do sídla ZŠ dostavili dve poverené zamestnankyne Mestského úradu xxxx za účelom výkonu finančnej kontroly. Táto kontrola nebola ohlásená vopred a dôvod jej neohlásenia údajne nebol zo strany kontrolórov špecifikovaný ani na mieste. Bez predchádzajúceho oznámenia výkonu finančnej kontroly ste nevedeli zabezpečiť náhradu za zamestnancov, ktorí majú kontrolórom poskytovať súčinnosť. Diskrimináciu vnímate v nedôvodnom rozdielnom prístupe pri výkone finančnej kontroly škôl a školských zariadení.

Ďalšie skutky, ktoré ste po telefonickom kontaktovaní označili za diskriminačné, predstavujú kroky vedúcej odboru školstva na Mestskom úrade v xxxx pani xxxx (ďalej len ako „vedúca odboru školstva“). Podľa Vášho názoru neopodstatnene vyžaduje od riaditeľiek a riaditeľov škôl výkazy práce. Ďalšie čiastkové konania, ktoré v podnete

namietate ako diskriminačné predstavujú: správanie na porade, dňa xxxx, kedy malo dôjsť k výmene názorov ohľadom „preberania“ detí z jednotlivých škôl a nepodpísanie žiadosti o poskytnutie pracovného voľna na profesijný rozvoj zo strany zriaďovateľa školy.

V apríli xxxx ste boli predvolaná do kancelárie primátora mesta, kde Vás, podľa Vašich slov, ústne vyzval k „dobrovoľnému“ skončeniu výkonu funkcie riaditeľky ZŠ. Keď ste uviedli, že to nemáte v pláne, tak Vám primátor ozrejmil, že na Vás boli podané 4 sťažnosti, z toho tri zo strany zamestnancov ZŠ. Štvrtá nespĺňala zákonné náležitosti sťažnosti, ale podnetu. Ten podala poslankyňa mestského zastupiteľstva a zároveň členka rady ZŠ. Dňa xxxx bol obsah podnetu prerokovaný za Vašej prítomnosti na Mestskom úrade. Požiadali ste o kópiu podnetu a o čas na oboznámenie sa s jeho obsahom. Kópiu Vám však neprístupnili. Podnet bol s Vami následne osobne prerokovaný dňa xxxx.

Medzitým sa dňa xxxx na ZŠ uskutočnila školská inšpekcia a dňa xxxx inšpekcia práce. Neboli zistené takmer žiadne nedostatky. Výnimkou boli nezrovnalosti pri suplovaní na hodinách, ktoré boli následne odstránené. Dňa xxxx bola poverenými zamestnankyňami Mestského úradu začatá aj vyššie uvedená finančná kontrola, ktorej výsledky doposiaľ nie sú známe.

Za účelom objasnenia dôvodu finančnej kontroly a preverenia, či vykonanie viacerých kontrol nemohlo súvisieť so skutočnosťou, že boli na riaditeľku ZŠ podané viaceré sťažnosti zo strany zamestnancov a podnet poslankyne mestského zastupiteľstva, Stredisko kontaktovalo zriaďovateľa školy. Vo vzťahu k výsledku kontrol zriaďovateľ školy uviedol, že inicioval iba finančnú kontrolu. K dôvodu jej nariadenia uviedol, že Vám ho oznámili poverené zamestnankyne pri začatí výkonu kontroly. Zároveň Vám doručili Oznámenie o začatí finančnej kontroly. Dôvodom kontroly mal byť nesúlad vo výkazoch a účtovných dokladoch predkladaných ZŠ zriaďovateľovi školy, ale aj Ministerstvu financií Slovenskej republiky prostredníctvom rozpočtového informačného systému samosprávy. Nesúlad zistil ekonomický odbor Mestského úradu pri zostavovaní záverečného účtu za rok xxxx. K spôsobu vybavenia podnetu poslankyne mestského zastupiteľstva zriaďovateľ školy uviedol, že osobným prejednaním podnetu dňa xxxx považoval vec za uzavretú. Preverení podnetu nebolo preukázané, že by Vaš postup zakladal porušenie akýchkoľvek zákonných povinností. Na osobnom prejednaní ste údajne boli vyzvaná na potrebu vedenia komunikácie vhodným spôsobom a bolo Vám odporučené, aby ste sa vyvarovali komunikácii, ktorá môže byť označená ako neadekvátna a v rozpore s Etickým kódexom pedagogických a odborných zamestnancov. Listom zo dňa xxxx Vás zriaďovateľ školy informoval, že vec považuje za uzavretú a podľa jeho názoru voči Vám nevyvodil žiadne negatívne úkony v súvislosti s podaným podnetom poslankyne mestského zastupiteľstva.

Právna úprava a právne posúdenie

Zásada rovnakého zaobchádzania pre oblasť pracovnoprávných vzťahov je zakotvená v čl. 1 základných zásad zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej len ako „Zákonník práce“) v zmysle ktorej všetci zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojivé pracovne podmienky a ochranu pred svojvoľným prepustením v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania, ustanovenou pre oblasť pracovnoprávných vzťahov osobitným predpisom. Zákonník práce ďalej v § 13 ods. 1 ustanovuje, že zamestnávateľ je v pracovnoprávných vzťahoch povinný zaobchádzať so zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou osobitným predpisom.

Týmto osobitným predpisom, ktorý ustanovuje všeobecný zákaz diskriminácie v oblasti pracovnoprávných vzťahov je antidiskriminačný zákon. Antidiskriminačný zákon vymedzuje základné definičné znaky, ktoré musia byť splnené, aby bolo možné konkrétne správanie kvalifikovať ako porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. Patrí medzi nich oblasť vecnej pôsobnosti zákona podľa ustanovenia § 3 ods. 1, dôvod diskriminácie v zmysle § 2 ods. 1 a forma diskriminácie upravená v § 2a antidiskriminačného zákona.

Na posudzovanie porušenia zákazu diskriminácie v zmysle antidiskriminačného zákona je však najskôr nutné si vyhodnotiť či vôbec došlo, alebo mohlo dôjsť k menej priaznivému zaobchádzaniu.

V rámci taxatívneho výpočtu zákonodarca ustanovuje v § 3 antidiskriminačného zákona povinnosť dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vzdelávania.

Zákaz diskriminácie poruší ten, kto s iným zaobchádza alebo by mohol zaobchádzať menej priaznivo z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.

Medzi jednotlivé formy diskriminácie patrí v zmysle § 2a antidiskriminačného zákona priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie a neoprávnený postih; diskriminácia je aj pokyn na diskrimináciu a nabádanie na diskrimináciu.

Prostredníctvom ustanovenia § 8 vymedzuje antidiskriminačný zákon aj prípady tzv. prípustného menej priaznivého zaobchádzania.¹

Menej priaznivé zaobchádzanie

Konanie, ktoré ste označili ako menej priaznivé zaobchádzanie, malo spočívať v neohlásenom výkone finančnej kontroly bez uvedenia dôvodu. V zmysle ustanovenia § 20 ods. 5 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „zákon o finančnej kontrole“) je oprávnená osoba vykonávajúca finančnú kontrolu povinná *„vopred oznámiť povinnej osobe alebo tretej osobe termín začatia a cieľ výkonu finančnej kontroly na mieste alebo auditu.“* Ak by oznámenie o výkone finančnej kontroly vopred ohrozilo alebo zmarilo účel finančnej kontroly, môže oprávnená osoba toto oznámenie vykonať najneskôr pri vstupe do kontrolovaného subjektu.

Poverené zamestnankyne zriaďovateľa školy Vám pri vstupe do ZŠ doručili Oznámenie o začatí finančnej kontroly. Ako dôvod oznámenia výkonu finančnej kontroly až pri vstupe, zriaďovateľ školy uviedol nesúlad vo výkazoch a v účtovných dokladoch predkladaných ZŠ zriaďovateľovi školy, ale aj Ministerstvu financií prostredníctvom rozpočtového informačného systému samosprávy, ktorý bol zistený ekonomickým odborom Mestského úradu pri zostavovaní záverečného účtu za rok xxxx. Poverené zamestnankyne na výkon finančnej kontroly Vás pri vstupe s týmto dôvodom oboznámili. Dôvod oznámenia finančnej kontroly teda odôvodnil zriaďovateľ školy na mieste. Postupoval však v súlade so zákonom o finančnej kontrole. Pri uvedenom dôvode je nepravdepodobné, že by v porovnateľnej situácii, pri výkone finančnej kontroly na inej škole v pôsobnosti mesta xxxx postupoval iným spôsobom, ako postupoval na ZŠ. V zmysle vyššie uvedeného Stredisko neidentifikovalo pri výkone finančnej kontroly konanie, ktoré by bolo možné považovať za menej priaznivé zaobchádzanie.

Ku konaniu zo strany vedúcej odboru školstva, si Stredisko dovoľuje uviesť, že jej konanie nie je možné považovať za menej priaznivé zaobchádzanie. Zavedenie výkazov práce bolo adresované všetkým riaditeľkám a riaditeľom škôl v pôsobnosti mesta xxxx. Uvedenie „preberania“ žiakov z jednotlivých škôl do zápisnice z porady riaditeľov škôl nie je taktiež možné považovať za menej priaznivé zaobchádzanie. Rovnako menej priaznivým zaobchádzaním nie je ani nepodpísanie žiadosti o pracovné voľno na profesijný rozvoj. Nepodpísanie žiadosti Vám zriaďovateľ školy odôvodnil

¹ V zmysle ustanovenia § 8 ods. 1 antidiskriminačného zákona diskrimináciou *„nie je také rozdielne zaobchádzanie, ktoré je odôvodnené povahou činností vykonávaných v zamestnaní alebo okolnosťami, za ktorých sa tieto činnosti vykonávajú, ak tento dôvod tvorí skutočnú a rozhodujúcu požiadavku na zamestnanie pod podmienkou, že cieľ je legitímny a požiadavka primeraná.“*

neprerokovaním plánu profesijného rozvoja. Po prerokovaní plánu profesijného rozvoja Vám čerpanie pracovného voľna schválil.

V rámci identifikácie menej priaznivého zaobchádzania Stredisko tiež vyhodnocovalo, či vykonávanie viacerých kontrol na ZŠ nemohlo priamo súvisieť s podanými sťažnosťami a podnetom poslankyne mestského zastupiteľstva. Z odpovede, ktorá bola Stredisku zriaďovateľom školy doručená je zrejmé, že zriaďovateľ školy neinicioval školskú inšpekciu, ani inšpekciu práce na ZŠ. Jedinú kontrolu, ktorú inicioval, bola finančná kontrola, ktorú odôvodnil a stále na ZŠ prebieha. V konaní zriaďovateľa školy Stredisko neidentifikovalo základný definičný znak diskriminácie - kvalifikované menej priaznivé zaobchádzanie. Z uvedeného dôvodu už nevyhodnocovalo ďalšie definičné znaky namietanej diskriminácie.

Záver

Vo Vami namietanej veci Stredisko nedospelo k záveru o porušení zákazu diskriminácie. Výkon finančnej kontroly na ZŠ ako aj jej dôvod bol zriaďovateľom zdôvodnený a Vám pri vstupe do kontrolovaného objektu špecifikovaný. Toto konanie nepredstavuje zo strany zriaďovateľa školy menej priaznivé zaobchádzanie. Za nerovnaké zaobchádzanie nie je možné považovať ani čiastkové konania, ktoré ste voči zriaďovateľovi školy a voči vedúcej odboru školstva vo Vašom podnete namietali.